

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondelkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.
Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.
Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 1. (14.) dec. 1912.

Položaj v Srbiji je na videz neizpremenjen. Kakor pišejo nekateri časopisi o oboroževanju Srbije, so to le голе kombinacije, ker dosedaj še ni videti nikakega vojaškega gibanja. Tukajšnje časopise celo naravnost pozivlja vlado, zakaj se ne pripravljajo.

V resnici pa je Srbija že davno pripravljena na vse eventualnosti in koncem januarja — če ne še prej — se pričakuje splošna mobilizacija, dasi dosedaj še ni izdanih nikakih posebnih odredb. Končno jih pa tudi ni treba, ker ljudstvo že danes ve, kaj hoče in kaj je njegova dolžnost.

Povsod se živahno pogovarjajo o vojni — posebno pa o avstro-srbskem sporu. Zanimivo je čestokrat opazovati v kaki priprosti »kafani« take prizore.

Okrog mize sede vojaki, kmetje, delavci, kak inteligent, par žensk, nekoliko otrok itd. Ker ne morejo vsi okrog mize, pobere stole iz celega lokala in se razsedejo kolikor mogoče bližje k mizi, kjer se pretresa položaj.

Vojak — navadno narednik ali pa tudi kak drug inteligent vodi debato; prečita najprej del članka ali brzojav, nato izrazi svoje pomisleke in začenja se komentar, katerega se udeležijo ostali. Seveda vojaki in oni, ki so že bili v vojni, ti imajo prvo besedo. Samoobsebi se razume, da delajo mnogokrat — vsled nepoznanja razmer drugje — popolnoma napačne zaključke.

Eno je gotovo. Vse od najmanjšega Srba pa do najstarejših ljudi, z eno besedo vse — staro in mlado, mož in žena, reven in bogat — vse se zanima za današnje dogodke in vsako hoče, da tudi sam priloži roko k delu. Vse je navdušeno. Skratka — duh in bojno razpoloženje v narodu je kar najboljšje.

Patriotizem in narodna pripadnost, kar je za Srba eno in isto, imata tu svoje najrodovitnejše polje in, kar sem že večkrat poudarjal, politično strankarstvo leži za enkrat med — staro šaro.

V višjih krogih je sicer precej optimizma in tudi srbsko časopisje ni nikdar ofenzivno, pač pa zelo pomirjevalno vpliva na javnost, ki vsled velikega navdušenja ni zmožna trezno zasledovati dogodkov in mnogokrat se sliši, da je politika vlade le preveč omejena na defenzivo.

Vse časopise piše trezne in impozantne članke, podprte z neizpodbitnimi argumenti, dokazujejo s tem, da Srbija ne želi ničesar drugega kot svoje naravne pravice, ki se identificirajo v polni meri s pravico do njenega obstoja.

O kakem popuščanju ni govora, ker sicer bi morali zaklicati Evropi: »Ave Caesar, morituri te salutant.«

Danes dopoldne okrog 10. ure, ko sem šel mimo vojnega ministrstva, našel sem tam pred vratmi več ruskih kozakov, nekoliko bolgarskih vojakov in, kar me je najbolj zanimalo, kakih šest Arnavtov. Vprašal sem tam stoječo stražo, kaj delajo Arnavti v vojnem ministrstvu. Odgovoril mi je, da jih bo sprejel ekselencen minister v avdienco, ker so to albanski veljaki in so prišli kot deputacija na važen po-

govor, kakor se je izrazil njih voditelj napram straži, da jih je pustila v palači.

Vsekakor bom skušal odgniti kopreno tega misterioznega poseta Arnavtov v vojnem srbskem ministrstvu, ker brezdomno velja ta obisk — usodi Albanije.

Včeraj je bil kraljev rojstni dan. Ob 8. uri dopoldne je bilo v katedrali slavnostno bogoslužje, katerega se je udeležil tudi kralj s svojim spremstvom in s svojim Domom. Prisotni so bili tudi vsi dostojanstveniki, politiki, poslanci itd. Po maši pa je bilo v kraljevem dvoru — v Srbiji običajno — rezanje kolača ob zvokih godbe kraljeve garde, ki je neumorno igrala na dvorišču kraljeve palače. Kralj je tudi osebno sprejel čestitke uglednejših srbskih veljakov.

Te dni smo imeli precej vojaških pogrebov. Večina mrtvih so bili v bojih padli častniki, katere so na raznih bojiščih izkopali in jih prepeljali na belgrajsko pokopališče.

Med temi je bil tudi neki Čeh, ki je prostovoljno vstopil v srbsko armado že pred več leti in padel kot junak pri Velezu. Imena nisem mogel doznati. Imel je katoliški pogreb ob asistenci vojaštva in vojaške godbe.

Sicer pa to ni za Belgrajčane, ki so vajeni takih prizorov, nič nenavadnega.

Storili so svojo dolžnost.

Mars.

Londonski dnevi.

MIROVNA KONFERENCA.

16. decembra 1912.

Oni veliki historični moment, ki bo popolnoma izpremenil evropski zemljevid na Balkanu in napravil konec nepoštenim pohlepnim željam evropskih velevladi, pod katerih patronanco se je več desetletij vršilo na Balkanu sramotno klanje Slovanov, je prišel. Mirovna konferenca je bila včeraj slovesno odprta, protektorat je prevzel zunanji minister sir Edward Grey. Balkanski delegati so glede teritorialnih zahtev popolnoma edini. Zemljo, katero jim bo Turčija odstopila, si bodo države po konferenci razdelile same s seboj. Likvidacija nekdanj tako mogočne Turčije, ki je bila svoj čas strah in trepet cele Evrope, je torej pred durni in dedščino po razsutih Turčiji bodo nastopile mlade, prerolene slovanske države.

Oči cele Evrope se obračajo danes v London, kjer se bo igral zadnji akt balkanske tragedije. Kaj bo napravila Turčija v tem usodnem položaju. Ali bo pristala na balkanske zahteve? Ali bo prišlo do definitivnega miru? Na vsak način leži na turških delegatih velika odgovornost. Vse vesti so si danes edine v tem, da je Turčija pripravljena sicer v vseh točkah odnehati, samo Drinopolja noče pustiti za nobeno ceno, ker bi te izgube turški narod ne mogel preboleti.

Kakor vse kaže, namerava Turčija na tem stališču tudi vztrajati. V zadnjem času se opaža na Čataldži nenavadno živahno gibanje v turških vrstah. Mržnja proti kristjanom narašča in pozicija miroljubnega Kiamil-paše ni nič preveč trdna. Mladoturki žele vojaško diktaturo in nadaljevanje vojne. Vse je torej odvisno le od Turčije. Balkanske države gotovo ne bodo hotele resignirati na ozemlje, katero so si priborile s notoki krvi. Bolgari hočejo za vsako ceno tudi Drinopolje.

svojim mrkljim glasom. »Kdaj želite, da vas seznanim z njim?«

»Kakor hitro se da... Še danes, ako je mogoče...«

Veliki profos je pozvonil.

Vstopil je lakaj, oblečen črno, kakor vsi služabniki v profosovem dvorcu.

»Privedite moža, ki čaka,« je velel Monklar.

Lakaj je izginil; par trenutkov nato je odprl vrata in spustil Trikota z sobo.

Trikot se je približal s skrivljenim hrbtom; njegovo potuhnjeno oko je motrilo Ragastana z radovednostjo, ki bi se mu bila zdela čudna, če ne bi bil imel drugih skrbi.

»Trikot,« je rekel veliki profos, »evo ti tujega gospoda, ki se je ustavil v Parizu, da si ogleda znamenitosti našega mesta in vseučilišča. Med drugim bi tudi rad videl Dvor Čudežev. Ali prevzameš nalogo, da ga uvedeš v svoje kraljestvo, in odgovornost, da se ne zgodi temu žlahtnemu gostu nič zlega?«

Trikot se je naklonil globoko, kakor da bi hotel obližniti tla.

»Rad prevzamem nalogo, da pokažem tujemu gospodu vse, kar je videti zanimivega na Dvoru Čudežev. In jamčim tudi, da se mu ne zgodi nič zlega, razen ako najdeva na svoji poti...«

»Na svoji poti... Kaj?...« je vprašal Monklar s strogostjo, ki se je zdela Ragastanu pretirana.

»Dva razbojnika...« je povzel Trikot, dva prava razbojnika...«

»Pa!« je rekel Monklar. »Mislim sem, Trikot, da ni na vsem Dvoru Čudežev nikogar, ki bi se ustavljal tvoji oblasti?«

»Oh, vaša svetlost, ta dva se ji že ustavlja!«

Turčija stoji torej pred alternativno: avto- ali popustljivost, ali nadaljevanje vojne. In če pride zopet do vojne, potem je več kot jasno, da bodo balkanski vladarji v kratkem zasidli tudi Carigrad.

PRVA SEJA MIROVNE KONFERENCE.

London, 16. decembra. Mirovna konferenca se je sestala danes ob eni uri popoldne. Trajala je poldrugo uro. Vse ulice okolu palače Saint James so bile polne. Dohodi do palače so bili zastraženi od vojaštva in policije. Najprej so prišli turški delegati, nato srbski, črnogorski in bolgarski. Grški so bili zadnji. Konferenca je bila zaključena ob pol treh popoldne. Prihodnja seja se vrši jutri ob 10. uri dopoldne. Po sklepu vseh delegatov bodo predsedovali sejam delegati po alfabetskem redu.

London, 16. decembra. Pri otvoritveni seji je vse delegate v imenu angleškega kralja pozdravil zunanji minister sir Grey v francoskem jeziku. Izrazil je željo, da bo vključil velikim težkočam, ki se pojavijo na vsaki konferenci, končno vendarle prišlo do sporazuma, kar bo vsem strankam v korist.

London, 16. decembra. Bolgarski delegat dr. Danev se je o mirovni konferenci izrazil sledeče: Naša situacija je povsem jasna. Naša naloga je, da rešimo več vprašanj. Prvo vprašanje je: ureditev naših mej z Drinopoljem vred. V interesu Turčije je, da se ne upira našim zahtevam. Če pa se to zgodi, bomo nadaljevali vojno. Drugo vprašanje je albansko vprašanje, ki je danes še popolnoma nepojasnjeno. Tretje se tiče otokov, četrto vojne odškodnine in turških dolgov, katere bodo deloma prevzele balkanske države.

ALBANSKO VPRAŠANJE.

Petrograd, 16. decembra. »Novoje Vremja« poroča, da so balkanske države pristale na avtonomijo Albanije. Gre samo za meje nove države. Rusija se nadeja, da bo Avstrija v zadevi glede srbske luke ob Jadranskem morju vsaj nekoliko popustila.

Rim, 16. decembra. V Rimu se mudi princ Fuad-paša, ki je sprejel več albanskih odličnikov. Princ Fuad se smatra kot najresnejši kandidat za albanski prestol.

Mednarodna situacija.

Mednarodna situacija je stabilna. Evropska vojna visi še vedno v zraku, četudi se je položaj znatno izboljšal. Vsekakor je treba počakati na izid balkanske mirovne konference. Avstrija, Rusija, Francija, Anglija, Italija in Nemčija so namreč izjavile, da hočejo z rešitvijo evropskega konflikta čakati toliko časa, da bodo mirovna pogajanja končana. Reševanje mednarodnih konfliktov se bo vršilo istočasno z mirovno konferenco, ker bo paralelno zborovala tudi poslaniška konferenca, ki bo strogo sledila toku mirovnih pogajanj. Evropski konflikt lahko torej izbruhne vsak čas. Lahko se pa tudi konča brez vojne in to le v slučaju diplomatske kapitulacije trozveze ali pa tripartitne. Izgledi za kompromis, ki bi zamogel zadovoljiti obe skupini, so minimalni, predvsem za to, ker so konflikti preobsežni, a samoljubje vseh držav maksimalno. Mednarodna situacija je torej polna težav, polna kriz, političnih, finančnih in nacionalnih. Gotovo je le to, da bo Rusija sedaj napela vse sile, da ne doživi onega diplomatskega poraza, katerega je doživela leta 1908 za časa aneksijske krize. Zato se sklicuje na zvezo s Francijo, ki ima iste obveznosti, kakor tro-

zveza. Na vsak način pa je v interesu Evrope, da se evropska vojna prepreči. Treba je le dobre volje in obojestranske popustljivosti za to.

KONFERENCA POSLANIKOV TROZVEZE.

Belgrad, 16. decembra. Včeraj so imeli avstrijski, nemški in italijanski poslanik skupno konferenco, po kateri se je vršil diner. Nato je poslanik Ugron posetil srbskega ministrskega predsednika Pašiča.

AVSTRIJA IN SRBSKE ČETE V ALBANIJI.

Dunaj, 16. decembra. Vest belgrajskih listov, da je poslanik Ugron sporočil Pašiču, da se morajo srbske čete takoj umakniti iz Drača in Albanije, je brez vsake podlage. Za ta korak nima Avstrija nobenega povoda, ker spada vse to, kar se sedaj dogaja v Draču, v področje vojnih operacij. Srbiji je znano avstrijsko stališče, da Srbija ne more ostati niti v Draču, niti v Albaniji.

RUSKE PRIPRAVE.

Petrograd, 16. decembra. Rusija je prepo- vedala izvoz konj.

Petrograd, 16. decembra. V Caričinu bo ustanovljena velika tovarna topov.

AVSTRIJSKI ULTIMATUM SRBIJI.

Peterburg, 17. decembra. V diplomatskih krogih se vse vesti, da je Avstro-Ogrska stavila Srbiji kake kategorične zahteve, dementirajo.

POLOŽAJ JE UGODEN?

Peterburg, 17. decembra. Diplomatični krogi izjavljajo, da je mednarodni položaj ugoden. Med Avstrijo in Rusijo vlada najboljša razmerje.

Rim, 17. decembra. »Tribuna« piše, da je vsled zmernega vedenja Avstrije in pomirjevalnega vpliva Italije mednarodna situacija zelo ugodna.

Vojna.

GRKI IN TURKI NA MORJU.

Carigrad, 16. decembra. Včeraj je prišlo pred vhom v Dardanele med turškim in grškim brodomi do spopada. Grki so se morali umakniti.

GRŠKE TORPEDOVKE PRED DARDANE-LAMI.

Carigrad, 16. decembra. Očividci pripovedujejo, da so tri grške torpedovke, skrite za nekim Lloydovim parnikom, ki je šel v Dardanele, streljale na turške utrdbе. Turki so z utrdb odgovarjali. Kanonada je trajala pol ure, nakar so se grške torpedovke oddaljile.

GRKI ZAVZELI PARAMITHIO.

Atene, 16. decembra. Oddelek grške vojske pod poveljstvom poročnika Terekidisa je zavzel včeraj Paramithio v Epiru. Boj, ki je trajal cel dan, je bil jako hud. Na grški strani je padlo več prostovoljcev. Poročnik Terekidis je ranjen. Sovražnik je pobegnil in pustil na bojišču ves material. Grki so vjeli 60 Turkov. Paramithia je najvažnejša točka v okrožju Janine.

BOJI OKOLU JANINE.

Atene, 16. decembra. O bojih okoli Janine se poroča: Linija turške vojske se je raztezala od Tatome do Aetorachomi. Turki so imeli 30 topov. Grki so pričeli ob sedmih zjutraj z ofenzivo in naskočili višine pri Eteri. Turki, ki so bili jako močno utrjeni, so odgovarjali. Grkom

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Moje misli in nazori morda niso popolnoma pravoverni. Toda gotovo je, da o tej reči ne mislim čisto tako kakor vi. Trikot kot rokovnjaški poglavar bi me morda ne zanimal bogve kako; najbrže bi mi bil vse eno. Toda Trikot kot rokovnjaški poglavar in izdajalec rokovnjačev se mi zdi sijajna kanalia...

Monklar je zamahnil z roko, kakor da hoče reči:

»To je važna reč... Govoriva o drugih!«

»Torej,« je povzel Ragastan, »Trikot mi je zoperi. Toda, kakor mi je zoperi in mrzek — če ni drugega sredstva, se še zmotim rajši zatečem k njemu, kakor da bi potegnil meč zoper ljudi, ki mi niso storili ničesar...«

»Potemtakem,« je dejal Monklar, »se nam o danem slučaju ne bi pridružili za napad na to roparsko gnezdo?«

»Eh, gospod, roparji imajo svoje posle, kakor imam jaz svoje!«

»Ne govoriva več o tem. Njegovo Veličanstvo bo pa jako užaljeno, ako vas ne najde med branitelji pravice in pravičnosti...«

»Slišal sem vedno,« je rekel Ragastan z visokostjo, »da njegovo Veličanstvo ne ceni ničesar tako kakor poštenost, ki mu je celo višja od pravičnosti. Ako je to resnica, bo kralj francoski razumel mojo odsotnost in jo odobral...«

Monklar se je ugriznil v ustnice.

»Vrniva se torej k Trikotu,« je dejal s

»Pa kaj je tako strašnega na njiju?«

»Vaša svetlost, to sta dva neukrotljiva razbojnika. Gospod veliki profos, mi mora izpričati resnici na ljubo: odkar mi je čast, biti njegovemu, odkar sem se odpovedal zločinu in se zapisal kreposti, sem jih izpreobrnil nemajhno število. Najpokvarjenejši med temi ljudmi so poslušali moje nasvete. Samo ta dva, ki ju imam v mislih, sta nedostopna slehernemu blagemu čuvstvu...«

Ragastan je poslušal tako pozorno, da ni opazil znamenj, ki jih je dajal Monklar Trikotu od časa do časa.

Trikot je nadaljeval:

»Ta dva podleža snujeta neprestano zločine, katerih izvršitev jima žal da omogočuje njiju neoporekljivi pogum. Z mirno vestjo lahko rečem, da ni bil oropan niti eden meščan in napadena ponoči niti ena hiša v zadnjih dveh mesecih, ne da bi imela ta dva lumpa svoje prste vmes...«

»Da, da, saj vem,« je menil Monklar. »Moji podatki o tem so jako natančni.«

»Torej,« je povzel Trikot, »ako ne srečamo niti Lantnéja...«

»Lantnéja?« je vprašal Ragastan.

»Da,« je rekel Monklar hladno, »to je ime enega izmed obeh nevarnih roparjev, ki nama je Trikot pravkar narisal njuno sliko...«

»Ako ne srečeva niti Lantnéja,« je zaključil Trikot, »niti Manfreda...«

»Manfreda!« je vzkliknil Ragastan zamolklo.

»Kaj vam je, gospod vitez?« je vprašal Monklar radovedno. »Prebledeli ste...«

»O ne!« je dejal Ragastan. »Nadaljujte, vrli mož... Vaša povest me zanima... Rekli ste, da je ta Manfred...«

»Rekel sem, da je ta Manfred najprekanjenejši lump, kar jih je kdaj zemlja nosila, ali vsaj kar jih je videl Dvor Čudežev. Z lastnimi očmi, gospod, sem ga videl, zabosti ubogo žensko ker mu ni dovolj naglo izročila svote, ki jo je zahteval. Toda počenjal je še vse hujše reči!«

Tu se je Trikot prekinil za par trenutkov. »Nadaljujte,« je ukazal Monklar. »Saj vidite, kako živo zanima tega žlahtnega tujca vse, kar pripovedujete...«

Ragastan je pokimal, Trikot pa je povzel:

»Saj sem sam tudi siromak in vem, da me ni mnogo prida, čeprav se bridko kesam zla, kolikor sem ga napravil v svojem življenju. Toda, kolnem se pri usmiljenju božjem, da nisem nikdar storil tega, kar sem videl storiti Manfreda!«

»Kaj je bilo tako hudega?« je vprašal Monklar.

»Svetlost, tega vam nisem povedal nikoli, ker se mi je zdelo prestrašno. Toda treba je vseeno, da povem čisto resnico... Naj bo! Manfred je morilec svoje matere!«

Ragastan je planil pokoncu.

Prebledel je še hujše kakor prej.

Beseda »svoje matere« mu je bila zadala strašen udarec.

»Ah, gospod,« je rekel Trikot naglo, »kaj ne da se vam upira tolikšna grozovitost?«

»Le kar pripovedujte,« je rekel Ragastan in sedel nazaj, navidežno jako hladno.

»Stvar se je zgodila tako-le: Nekega dne — dve leti bo od tistih dob — je prišel Manfred k svojemu očetu...«

»K svojemu očetu!« je vzkliknil Ragastan.

(Dalje.)

škli dnevnik »Česky Dennik« pozivlja občinstvo z oziroma na te dogodke, od katerih ima češki narod lahko veliko škodo, naj bode mirno in naj se ne pridružuje mladim nezrelim demonstrantom.

ŠOLE ZAPRTE V SARAJEVU.

Organ sarajevskega nadškofa Stadlerja »Hrvatski Dnevnik« prinaša v številki od 14. t. m. sledečo vest:

Vsi srednješolski zavodi so bili včeraj zaprti in dljaki so dobili poziv, da tekem 24 ur zapuste Sarajevo. Kdor ni imel denarja za potne stroške, ga je dobil od mestne občine.

Razrust šol se opravičuje s tem, ker se rabi šolske prostore v druge svrhe. Vsled razpusta je bilo v Sarajevu jako živhalno. Posebno mladina je bila vesela. Dijaštvo, ki je odhajalo domov, je kolodvor takorekoč popolnoma

prepravilo. Od nekega gimnazijskega profesorja smo dobili o razpustu sledečo vest: Danes, v petek je prišlo vse dijaštvo, kakor ponavadi v gimnazijo. Ravnateljstvo je dobilo že v četrtek obvestilo, da bodo šole razpuščene za nedoločen čas, a dan, ko se to zgodi, bo objavljen v časopisih.

Danes pred osmo uro sta prišla v ravna-
teljsko sobo dva vladna uradnika. Prinesla sta
seboj denar, izvidnice in certifikate, ki so ve-
ljavni za potnike in na temelju katerih se dobi
polovično vozno karto na železnicah. Dijaki so
dobili denar, kolikor so ga potrebovali za po-
stovanje, obenem pa tudi sporočilo, da se za slu-
čaj, ako bi bila ta vsota premajhna, javijo na
pristojni politički oblasti, ki bo odredila nadalj-
ne korake.

Ker so srednje šole zaprte, nimajo profesorji nobenega posla, a so dobili nalog, da se ne smejo oddaljiti iz Sarajeva, ampak morajo biti na dispozicijo višjim oblastem.

DNEVNI PREGLED.

Deželni odbor in proračun za leto 1913. V soboto se je deželni odbor pečal s tem proračunom. Zdaj smo radovedni, če ga bo deželni odbor predložil meseca januarja tudi deželnemu zboru v razpravo. Pri klerikalni večini je vsak ugovor ali protest mlatenje prazne slame, zato tudi ni pričakovati, da bi se v deželi razmere sploh zboljšale. Ampak malo so se klerikalci vendarle Sukljetove brošure — ustrašili!

Klerikalci obstruirajo na Dunaju zato, ker jim vlada ne more dati zaželenega prispevka od davka na žganje. V resnici je seveda ta obstrukcija čisto navadna komedija in pesek v očeh volilcem in klerikalnim backom sploh. Nič ni gнусnejšega in zoprnejšega na svetu kot tiste zlobodrane fraze, s katerimi gotovi naši politiki tako radi nerazodno maso krmijo.

Še en slučaj. O pravični delitvi draginjskih doklad lahko podamo še mnogo slučajev, ki so naravnost kričeji. Nekje je dobil učitelj Slomškar 25 %, neka učiteljica, ki je zadnji čas prestopila k Slomškarjem — menda zato, ker je v disciplinarni preiskavi — 20 %, neki učitelj, ki ima borih 66 K in mora skrbeti za mater-vdovo na ni dobil nič.

Učiteljska vest. C. kr. deželni šolski svet
za Istro je imenoval gospoda Bogomira **Govekarja**, doslej stalnega učitelja v D. M. v Polju
učiteljem telovadbe na c. kr. višji gimnaziji v
Pazinu od 1. januarja 1913 nadalje.

Slovenci o deželnem gospodarstvu na Štajerskem. Pod tem naslovom je poslanec Benkovič podal nemško razpravo, v kateri utemeľjuje klerikalno obstrukcijo v deželnem zboru štajerskem.

Poštni promet za Božič in Novo leto. Ker se za praznike poštni promet silno pomnoži, so se ukvarile zdi. ljubljanski glavni poštne urade.

se ukrenile pri ljubljanski glavni pošti te-le odredbe: Dne 18. do 24. t. m. se bodo raztegnile uradne ure pri predaji pošiljatev vožne pošte od 8. ure zjutraj do 7. zvečer. Občinstvo se zato nujno opozarja in v svojem lastnem interesu in pa da olajša poslovanje, da odda pošiljlatve kolikor mogoče že v dopoldanskem času ali vsaj kmalu popoldne, da se jih bo dalo še tisti dan odpraviti. Da se bo poštna manipulacija hitreje in lažje razvijala, je priporočati, da se pošiljlatve njih obveznosti, teži in transportni daljavi pri merno, trdno in trpežno zavijejo in da je naslov natančen in razločen (če je treba ime ulice, hišna številka, nadstropje, številka vrat). Naslov bodi zapisan neposredno na ovoj pošiljlatve, če pa to ni mogoče, ga je prišiti na pošiljlatve ali pa trdno in sceloma prilepiti nanj nikakor pa ne samo pripečatiti. Priporočati je tudi, da se dene v pošiljlatve še en, popolnoma enak naslov, ker se jo na ta način lahko opošlje tja, kamor je namenjena, tudi tedaj, če zunanji naslov odletel ali če se je zbrisal. Tak pošiljlatvev se odpre in poišče v nji drugi naslov. Zeleti je tudi, da stranke spremnice pravilno in polnijo in vsebino natančno označijo, da se i-ognoje pri predaji vsakterim neprilikam. Posebno se opozarja na pošiljlatve, ki so podvržene užitnini. Pri takih pošiljlatvah, ki gredo v mesta, kjer je uvedena užitnina, kakor Dunaj, Praga, Gradec, Trst itd. je priporočati, da se na naslovni strani pošiljlatve same, in na spremnici označi vsebino v tistih množinah (kilogrami, litri, komadi), po katerih se zaračunava užitnina, da gre tako tudi poslovanje pri odmeri užitnine hitreje izpod rok. Da tudi dosepele pošiljlatve ročneje dostavljajo, stranke nujno naprošajo, da dostavilca čim hitreje in brez zamude časa odpravijo s tem, oddajne listke hitro podpišejo in pristojbino drobižem poravnajo, ker menjavanje več bankovcev dostavilca silno zamudi, najmanj zamuda pa na splošni promet neugodno vpliva. Za pošiljlatve do 5 kg je dostavine 10 vin., težje 20 vin. Če gre k eni spremnici po več paketov, je plačati dostavnino za vsakega posebej. Končno se opozarja občinstvo še na to, da ne gre prilepiti na dopisnicah in razglednicah dobrodelnih in drugih varstvenih kolekov prostor, ki je odmerjen naslovu, ker se sli take pošiljlatve smatrajo za pisma, ki morajo biti kot taka frankirana, pa mora zanje plačati naslovnik naknadno poštnino.

Težke opeklino zadobil. Preteklo nedeljo okrog polnoči je zaspal na svoji postelji delavec Jakob Kranjc iz Gradca. Poleg postelje je stala luč. Tej se je Kranjc v spanju približal in neakrat se mu je vnela nočna obleka, da je bil mahoma ves v plamenu. Kranjc je zadobil težke opeklino po vsem životu in so ga morali takoj z rešilnim vozom odpelati v bolnišnico.

Čin blazne ženske. Te dni je 33letna Ivana Gril iz Maribora, ki je duševno bolna, začela na glavnem trgu slatiči otroke, razbila je z roko na knezoškofijski palači nekaj oken in je nato zbežala v škofijsko cerkev. Blazna ženska se je ranila na obeh rokah, ko je pobijala šipe in so jo morali takol odpeljati v bolnico.

Nesrečen padec. Te dni je padel poštni uradnik Rudolf Dorosil tako nesrečno na tlaku, da si je pri padcu zlomil levo nogo in so morali ranjenega odpeljati v bolnišnico.

Kuharica se zastrupila vsled glavobola. 24letna kuharica Hedvika Podlipnik je že daljša časa trpela na glavobolu. Te dni se je vsled groznih bolečin zastrupila. Podlipnikovo so takoj z rešilnim vozom odpeljali v bolnišnico, kjer so ji dali protistrup, vsled česar zdravniki upajo, da jo ohranijo pri življenju.

Pretep. 20letni ključavničarski pomočnik Oton Haas se je te dni v neki gostilni začel prepirati s svojim tovarišem. Ta ga je med prepirjem udaril s pivsko steklenico po glavi s tako močjo, da se je steklenica ob Haasovi glavi vsa razbila na kosce. Haas je zadobil pri tem težke poškodbe pod levim očesom. Na mesto nesreče je prišel takoj zdravnik, ki je ranjenca za prvo silo obvezal, na kar so Haasa v rešilnem vozilu odpeljali v deželno bolnišnico.

Goljuživ konjski kupec. Dne 12. t. m. je prišel v neko gostilno v Hartbergu neki tujec, ki je rekel, da je konjski kupec. Pod to pretevezavo se je najedel, napil, izposodil si od gostilničarja eno krono denarja in je odšel. Tudi v neki drugi gostilni je goljuživ popaval in jo nato pobrisal, ne da bi bil plačal računa. Orožnikom se je posrečilo, da so sleparja prijeli in ga izročili sodišču. To je dognalo, da se goljuživ piše Alojzij Stangl iz Brucka, da ni nikak kupec, ampak čisto navaden vagabund, ki živi samo od go-

Roparski napad. V nekem gozdu na Spodnjem Štajerskem so neznani roparji napadli posestnika Jezernika in ga s poleni tako tolkli, da je ves krvav komaj ubežal v hišo posestnice Helene Skabrde. Orožništvo pridno zasleduje neznane roparje.

V znamenju noža. V gostilni Skabrne pri Sv. Florijanu na Štajerskem sta popivala te dni delavca Alojzij Vecko in Alojzij Kamenik. Med obema delavcema je prišlo do prepira, med katerim je Vecko potegnil iz žepa nož in grozil svojemu tovarišu in drugim gostom v gostilni. Ko ga je skušala gostilničarka pomiriti, je plaval Vecko nad njo in ji je nastavljal nož na treh buh in gotovo bi jo tudi sunil, ako mu ne bi tega preprečili ostali gostje, ki so divjemu delavcu izbili nož iz rok. Vecko se bo moral zaradi svoje surovosti zagovarjati pred sodiščem.

Velika železniška nesreča. Tre dni je trčal brzovlak na progi Catania-Mesina pri postaji Mangano v tovarni vlak, vsled česar je bilo več voz popolnoma razbitih. Kakor se poroča, je bilo okrog deset oseb na mestu mrtvih in pet najhujše težko ranjenih. Druga poročila pa pravijo, da so doslej izpod razbitih vozov potegnili 23 mrtvih in 50 težko ranjenih oseb. Vozna zvezda na progi je bila pretrgana.

Rodbinska drama. Predvčerajšnjem so na
šli v Pragi rodino kurjača državne železnice
Brkala, obstoječo z moža, žene in enega dečka
mrtvo. Vsi trije so bili zastrupljeni. O žalosti
nem koncu nesrečne družine se poročajo na
slednje podrobnosti. V Božetehovi ulici na
Kraljevih Vinogradih je stanoval v kletne
stanovanju 28letni železniški kurjač Rudolf Br
kal s svojo 31 let staro ženo in s 6letnim nez
konskim sinom, šolskim učencem Francom P
lakom. Zakonska Brkal sta bila šele pred kr
kim poročena vendar le bil zakon zelo ne

žen. Vzrok je bil nezakonski sin, katerega imela Brkalova pri sebi in vsled katerega se zakonika dannand prepirala. Ko niso pred večerašnjem Brkalovi sosedje slišali iz njih stanovanja prepira, ki je bil na dnevnem redu, so jim je ta molk zdel sicer čuden, vendar se nis dale brigali zanj. Šele popoldne se je odkr vzrok molčanja, ko je Brkalova mati, ki je tu uslužbena pri železnici, prišla svojega sina obiskat. Ker so bila vrata stanovanja zaklenjena je stara žena trkala na vrata. Ker ni bilo nob

negativnega odgovora, in ker je Brkalova mati zaslišala neko čudno hropenje, ki je prihajalo iz zaprtega stanovanja, je šla na policijsko stražnico in je tam prosila, naj se ulomi v stanovanje. Ženo je šel stražnik, ki je vlomil eno stran vrata in skozi odprto roko in odklenil vrata na notranji strani. Ko je vstopil s staro ženo s sobo, se je nudi obema grozen prizor. Zakol sta Brkal sta ležala v postelji s svojim otrokom. Otrok ni kazal nobenega znamenja življenja, dočim sta Brkalova še hropla v velikih breztečinah. Kakor se je doglano, so se vsi tri zastropili. Zakonski par so z rešilnim vozom odpeljali v bolnišnico. Brkal je včeraj tam umrl, dočim zdravniki upajo ženo ohraniti pri življenju.

— »Dnevove« konfiskacije pred sodišče. Včeraj je sedela na zatožni klopi pred ljubljanskim deželnim sodiščem dolga, črna in prazna senca. Podal smo namreč ugovor proti raznih konfiskacijam našega lista. Ugovor pa je bil silno veselje dolge, črne in prazne sence; ki se na vsak način rada še razširila, ovrenje konfiskacije potrjene. Potrjeno je torej bilo, je. »Dan« res ščuval v dotičnih svojih članah proti avstrijski diplomaciji, da je res ščuval v Jugoslovane, da priredijo demonstracije, da je res norca delal iz zafurane avstrijske dip-

macije, da »Dan« res piše članke, v katerih se simpatizira s Srbijo, da stoji »Dan« res na strani dunajskih jugoslovanskih demonstrantov in da z njimi simpatizira. Kot tožilec državnega pravdnika je zastopal list njega glavni urednik dr. Lah. Značilno je, da je predsednik senata na ugovor, da so bile razne konfiscirane stvari dobesedno v »Grazer Tagblattu« nekonfiscirane, odgovoril: »To za nas nima nobenega pomena!«

— **K rekurzu**, ki so ga podali klerikalci zaradi volitev v mestni šolski svet, opozarjamo, da naj se gospodje naprednjaki udeležujejo sej, ki se vrše sedaj, kajti klerikalci bodo skušali porabiti zadnje trenutke, zavlačevali bodo rešitev rekurza in izrabili čas zase. Zato, gospodje, izpolnjujte svojo dolžnost!

— K včerajšnji notici iz Gorice smo dobili malo pojasnilo, da namreč število ne odgovarja resnici, kajti na C. M. šolah v našem Primorju je 16 »domačih« učnih sil. Družbino vodstvo se je oziralo vedno na zmožnost kompetentov in je postopalo kot vodstvo splošno slovenske šolske družbe, ki neče delati domačih mej.

— Slovensko gledališče. Komedia zmešnjav. Ta komedija je polna onega Šekspirjevega humorja, ki ostane večen, kakor Šekspirjeva dela. Sinoči smo videli to komedijo prvič na našem odru in je ugajala. Šekspir je porabil za njo neko pravljico o dveh parih dvočkov — ki jih je vihar raznesel na dve strani; dvočki so si med seboj tako podobni, da jih ni mogoče razločiti. Ko se po letih snidejo v enem mestu, nastanejo zmešnjave, v katerih se nihče ne spozna, dokler se po srečnem naključju vse srečno ne razreši. Snov sama je zanimiva, iz nje so spleteni prizori polni smeha. S predstavo smo bili v celoti zadovoljni. Prevod je napravil Oton Župancič in se je poznala njegova mojsterska roka — žal, da igralci niso znali vselej uveljaviti lepih verzov tudi v primernih povdarkih. Kot prva predstava je imela tudi ta predstava vse nenavadne nedostatke, ki bodo — upajmo — drugi izostali. Pri verzih je težko, ako se igralec preveč lovi za besede — zato več memoriranja in bo lahko tudi igra popolnejša. Prvi par sta igrala g. Skrbinšek in g. Bukšek, suženjski par pa sta bila g. Bohuslav in g. Povh. Splošno dobro. Damske uloge so bile v rokah g. Šetfilove, Danilove in Juvanove in Bukškove. Gospa Šetfilova zasluži to pot pohvalo. Pri drugih manjših ulogah smo že marsikaj pogržali. Oblike so bile dobre — tudi scenerija. Pavze so bile kratke — igrala je Slov. Filharmonija lepe komade pod vodstvom g. kap. Tpegla. Balkanska koračnica se je morala ponavljati. Gledališče je bilo dobro obiskano in je vladala v njem splošna volja.

— **Še en kinematograf!** Po novem letu bomo imeli v Ljubljani tri kinematografe. Poleg kinematografa v hotelu »pri Maliču« ga dobimo v slovensko deželno gledališče in pa — **v nemško jubilejno gledališče.** Oj zlati čas zdaj Muzam

— **Nakup umetnin za mestno občino.** Na
poslednji slovenski umetniški razstavi v Jak-
opičevem paviljonu je kupila mestna občina za
mestno galerijo: Ivana Napotnika statueto
»Egipčanko«, ki se poprej vlije v bron; Hinka
Smrekarja »Pravljico«, akvarelirano risbo
Perd. Vesela tuširano perorisbo »Kmet stavec«
Maksima Gasparija akvarel »Stara šola«.

— **Ljubljanski mostovi.** Izmed novih mostov je omeniti kot prvi — ki se bo zgradil spomladi 1913 — **Šentpeterski.** Temu sledi franciškanski, na to šentjakovski, ki se bo zgradil cestni erar, in naposled opekarški med Prulami in Opekarško cesto). Ker je svet v Ljubljaničin strugi 2 m pod površjem že flovnat, bo treba za mostove dobrega temelja pri opornih zidovih. Do konca leta 1914 utegnajo biti vsi mostovi dograjeni.

— **Božičnica.** V nedeljo dne 22. t. m. ob 4 popoldne priredi »Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem« v sodelski dvorani »Narodnega doma« svojo običajno božičnico, ki utegne prekositi vse dosedanje. Vzpored obsega lepo godbene in pevske točke, tombolo, božično alegorijo z Medvedovo deklamacijo »Janče in Jerica« ter obdarovanje otrok. Vstopnina znaša za odrasle 50 vinarjev, otroci so pa prosti. Ker se priredi božičnica na korist sirot umrlih tiskarjev, se vaskovrstna darila hvaležno sprejemajo ter se na prireditvi tem potom najvljudneje zahvalo vsi znanci in priljubljeni tiskarjev.

— Zveza jugoslovanskih železničarjev, po družnica «Ljubljana», priredi v soboto zvečer 21. t. m. v restavraciji «Narodnega doma» svojo božičnico, pri kateri se bodo obdarovali otroci najrevnejših železniških uslužbencev. V tej priložnosti se vljudno vabijo vsi člani, prijatelji in posebno cenjeni darovalci društva. Začetek ob pol osmih zvečer.

— **Pasji davek v Ljubljani.** Ljubljana bodi kmalu prva za Carigradom, kar se tiče psov, katerih je v Ljubljani nekaj nad 800, in pasji davek znaša pa komaj 8 kron od psa na leto. Pred desetimi leti je bilo na Sušaku davka od psa 16 kron, gotovo pa je ta davek v teku let tam narastel. Zakaj se torej tudi v Ljubljani ne zviša letno na 20 kron??? Od psov čuvaje na verigah tako ni nobenega davka in od psov za luksuz naj se pa zviša in denar obrne v kakor koristne naprave; slavnj občinski svet naj torej resno vpoštevata te vrstice in takol pripravi seji predlaga zvišanje paslega davka kar bodi na 20 kron. Torj prihodnje leto bo vsak meščan, ki ima psa, tako jako lepa svota.

so se trgovci odrekli dajati svojim stalnim odjemalcem reklamne koledarje za novo leto, kateri jih stanejo komaj po 2—3 groše komad, pričakuje občinstvo od njih, da se isti s tem odrekajo kupijo od tega, da podarijo gotove zneske; in ne morejo tako kronicati v dobrodelne namene, kakor za C. M. družbo, Sokola ali mestne revije; dotične zneske naj pošljejo uredništvo, da ista objavijo njihova imena v časopisih, ki bodo stem občinstvo obveščeno, trgovci, kateri ne bodo nič podarili, te bodo pa ljudstva na ta način podpiralo, da se bodo obrnilo na ravnost v konsumna društva, kjer se dobi novem letu gotove procenta. Isto zahtevam.

tudi od mesarjev in pekov, ker meso, slanina, kruh in žemlje imajo že sedaj najvišjo ceno, katero je dosegli samo v Ljubljani.

— **Dotična oseba**, ki je našla v nedeljo dopoldne zlato ozratno verižico z obeskom, in katere ime je znano, se pozivlja, da isto takoj odda na magistratu, ker se bo sicer naznanila pristojni oblasti.

— **Večne priče**, senzacijska drama s krasno scenerijo, ki se bo predstavljala samo še danes in jutri v kinematografu »Ideal«. Že slika, ako se jo pogleda, ki je prilepljena zunaj, vzbuja človeka, da mora biti to nekaj posebnega, in res, ako si človek ogleda, vidi, da je to nekaj krasnega. Večne priče, to je naslov igre, in že ta naslov pove, da mora biti nekaj posebnega. Zakaj ni dobila ta drama ime Med valovi ali kaj drugega k temu primernege? Na to se mora odgovoriti sledeče: Ko jo je hotel njen ljubimec zastrupiti in jo hotel odpeljati na oni kraj morja, je tudi on padel nezavesten v čoln, in burni morski valovi so ga zanesli na drugo obrežje. Ko je ljudstvo zagledalo, da stoji čoln ob bregu, so hiteli na pomoč. Prišlo je pred višjo oblast in on je hotel prikriti, da se več ne spominja tega dogodka. Zato so mu pokazali film, ki ga je tisti čas jemal aparat. Oba sta se začudila in sta se svojih dogodkov iznova zopet spomnila. Za to ima ta drama naslov Večne priče. Jako zanimivo je tudi komična učinkovitost Maks na letovišču.

Trst.

Klerikalci se hočejo vgnezditi v Trstu. Preteklo nedeljo se je vršila v tržaškem Marijinem domu »manifestacija« vernih slovenskih mož in žen. Ob dveh popoldne je bil shod pri zaprtih vratih za moške, ob 5. popoldne pa za ženske. Kot govornik je nastopil dr. Krek, agitator »Slov. ljudske stranke«, ki se je pripeljal iz Ljubljane delat razdor. Tukajšnji duhovniki, predvsem pa znani fajmošter Čok, so priredili tajno agitacijo, tako da bi se ne znalo, da se bo shod vršil, ako bi to ne čitali v četrtkovi številki »Slovenca«; v četrtkovi številki je bilo namreč naznanjeno, da bo ob 5. popoldne javen shod za službe ženske. O shodu moških, ki se je vršil — kakor zgoraj omenjeno — ob 2. popoldne, nismo znali ničesar, ker ni bil nikjer naznanjen. Imeli so torej pogum naznaniti v »Slovenca« samo ženski shod, ker so si mislili, da se bodo udeležile shoda samo ženske, katerih se pa dr. Krek prav nič ne boji. In kako so bili ti shodi? Prav zanimivi. Predsednika ni bilo, ampak je funkcioniral za predsednika in poročevalca — vse ob enem — dr. Krek. Spodaj, na levi strani odra, pa smo videli nekaj popov, ki so kar z odprtimi ustmi poslušali čenčarije in hujškarije njihovega kolega, državnega poslanca dr. Kreka. Omeniti nam je treba še neko zanimivost. Ker obstoji pod okriljem »Nar. del. organizacije« organizacija slovenskega službečega ženstva, se je podal na ta klerikalni ženski shod strokovni tajnik Brandner, da bi eventualno, če bi bilo treba, odgovarjal. Toda Brandnerja niso pustili na shod. Ko je proti temu protestiral, čes šel je vendar javen, mu je fajmošter Čok odgovoril, da imajo pravico udeležiti se shoda samo ženske in sicer članice »Jugosl. strokovne zveze«, ker je shod društev. Brandner: V »Slovenca« je bilo naznanjeno, da bo shod javen. Čok: »Priznam, da je bilo tako naznanjeno v »Slovenca«, toda na policiji smo naznanili drugače.« Protest torej nič ni pomagal, ker ni bilo na shodu komisarija. Ali ni to mari višek predznosti? V listih naznanjajo, da bo shod javen in če ugledata na shodu nasprotnika, mu enostavno rečejo: shod je samo za člane. Na shodu pa niso bile samo ženske, ampak tudi moški, kar se je povedalo fajmoštru Čoku v obraz. No, ženske pa tudi niso bile vse članice, ampak je bila večina nečlanice. Kaj je dr. Krek prišel v Trst organizirati nečlanice, ne pa morda članice, ker so članice že organizirane. In končno še nekaj! Ne maramo denuncirati, povdarjamo pa odločno, da bi morali biti društveni zakoni za vse enaki. Če se vrši nepostavim potom shod kakkega drugega društva, ali pa organizacije, takrat se gotovo kaznuje dotično društvo; uveneno je, da so pri denunciranju klerikalci prvi in oni ukrepe vse potrebno, če vlada kako stvar pregleda. Klerikalci pa smejo uganjati kar hočejo; oni lahko naznanjajo v listih shode za javne, na policiji pa drugače; oni imajo lahko shode brez predsednika. Če je kaj takega dovoljeno njim, zakaj bi ne bilo drugim? Proti koncu pa opozarjamo tržaško napredno Slovesnost na nevarnost, ki nam preti od črnega zmaja, klerikalizma. Tržaško napredno Slovesnost, na stražo! Klerikalci delajo na tihem. Strokovno organizacijo in druga izobraževalna društva že imajo v Trstu, pride pa lahko v najkrajšem času čas, ko bodo udarili tudi na politično struno. Zato bi bil vendar že enkrat čas, da bi trž. slovenska politika zavzela drugo obliko, kajti tudi v Trstu se mora začeti razlegati glas: Dol s klico, ki je breznaodna in koplje — v zvezi z narodnimi nasprotniki — našemu narodu grobi!

Odkritje spomenika cesarice Elizabete. Na slovesen način se je izvršilo preteklo nedeljo v ljudskem vrtu odkritje spomenika cesarice Elizabete. Ljudstva je bilo veliko. Z Dunaja se je pripeljal Franc Salvator. Navzoči so bili tudi drugi visoki gospodje, kakor princ Hohenlohe, škof dr. Karlin itd. Zastopano je bilo tudi politično društvo »Edinost«. Sredi vrta je stal paviljon. Vse je bilo v zastavah. Pred spomenikom je čital mašo dr. Karlin. Nato je nagovoril nadvojvodo predsednik za spomenik grof Alherthi de Poja. Nadvojvoda mu je kratko odgovoril. Po tem dogodku je padel zastor in zagledali smo spomenik. Deputacije so začele polagati pred spomenik vence. Na to je imel slavnosten govor grof Alberti, ki je izročil spomenik v varstvo mestnemu županu. Župan je odgovoril. Na licu mesta je svirala godba bosenskega polka.

Pomanjkanje nemških šol v Trstu. Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da je predsednik tržaškega »Männergesangsvereina« o priliki

odkritja spomenika cesarice Elizabete, ko je prišel v pogovor z nadvojvodo, povdarjal pomanjkanje nemških šol v Trstu. Kar si dovoljujejo ti nemški bratci, to je tudi že nenormalno. Kaj nima mari peščica Nemcev v Trstu zadostno število šol? Treba nam je samo primerjati število Nemcev v Trstu s Slovenci, nadalje število nemških šol s slovenskimi. V tem slučaju se pač takoj opazi, kakšne predprave imajo Nemci in kakšne krivice se gode nam Slovincem na šolskem polju. In to, kakor se vidi, našim nasprotnikom še ni zadosti.

Slovensko gledališče v Trstu. V nedeljo popoldne je ponovilo naše gledališče »Valčkov čar.« Obisk je bil še precej dober. Opereta je uspela sijajno. Zvečer pa smo videli drugič na našem odru dramo »V nižavi.« Reči moramo, da je bila igrana ta krasna drama zelo izvrstno. Videlo se je, da so se igralci prav ugloboili v svoje vloge; igrali so s čutom. Večje vlog. Iličič (v vlogi Mamlik) in Rajner (v vlogi Sebastijana); vsi so želi velik uspeh. Oprema odra izvrstna — samo papirnata vrata so se strgala pri zadnjem dejanju, drugega ni bilo nič hudega. Kakor rečeno, je vspela ta drama zelo izborna, samo žal, da je bilo gledališče tako slabo obiskano. Naše občinstvo se veliko premalo briga za drame; navdušeno je samo za operete, torej petje in godbo. Upamo, da se bo tudi v tem oziru obrnilo v kratkem na bolje.

Občni zbor Narodne delavske organizacije v Trstu se je vršil preteklo nedeljo. Občnemu zboru je predsedoval dr. Kisovec, tajniško poročilo je podal Dragotin Štolfa, blaginjsko Ziherna, v imenu nadzorstva je poročal dr. Mandič; poročilo strokovnega tajništva je moralo z ozirom na pozno uro odpasti. Izvoljen je bil nov odbor. Omenjamo, da je bil ta občni zbor za deložno organizacijo »Trst«. V enem mesecu se vrši kongres, na katerem bo izvoljen osrednji izvrševalni odbor za jugoslovanske dežele. Izčrpek poročil občnega zbora prinesemo v »Dnevnu«.

Postiljonji so dosegli pri dosedanjih pogajanjih že precej udobnosti. Za 17. t. m. zvečer je sklican javen shod v kons. društvu v Rojano z dnevnim redom: »Poročilo deputacije o dosedanjih pogajanjih«. Obširnejše poročilo sledi.

Dr. Pretner pravi, da se ne bo več vmešaval v zadeve postiljonov. Saj ima popolnoma prav.

Gorica.

Koncert za balkanski »Rdeči križ« v Gorici, ki se je imel vršiti v nedeljo zvečer, je bil odpovedan, ker je vlada zagrozila prirediteljem da ga prepove. Koncert je bil namenjen že dalje časa in tudi dan je bil določen že dva tedna. Čim so pri vladi izvedeli o tem, so uprizorili za isto nedeljo popoldne vojaški koncert za avstrijski »Rdeči križ« kot očitno konkurenco slovenski prireditelji. Doživeli smo torej oficijelen boj proti — čisti humaniteti! Ali je veleizdaja skrbeti, da bolni srbski vojak dobi zdravniško pomoč in postrežbo? Ali ni v bolgarskih bolnicah tretjina Turkov? Ali ne bo v kakih bodočih vojni s Srbijo nabeđen njenih nasprotnikov potreboval pomoči srbskega »Rdečega križa«? Boj zoper humaniteto je nova smešna poteza avstrijske vlade. Kar da katerikoli »Rdeči križ«, bi morali vsi narodi in države z veseljem pozdraviti, ne pa kakor nizkotni zavidež drug drugemu trgati obvezo z rane. Stvar je tako smešna, in ob enem žalostna, da ne potrebuje nadaljnega komentarja. Dostavimo le še, da so ob tem razpeloženju obiskali koncert v neki dvorani uniformirani krogi in da so izostali oni, ki so sicer hoteli se žrtvovati in poslušati diletantske poizkuse godbe c. in kr. pešpolka št. 47. Sedaj sta sv. c. kr. Birokracius in Militarismus zadovoljna.

Goriško državno pravdnstvo. Dosedanji namestni državni pravdnik dr. Morinaz bo prestavljen v Trst, na njegovo mesto pa pride okrajni sodnik dr. Vinci.

Volitve v goriško trgovsko zbornico bodo začetkom januarja 1913.

»Piccolovo« obrekovanje tržaške slovenske hranilnice je vzbudilo po Goriškem deloma smeh, deloma ogorčenje. Smeh nas obhaja radi tega, ker se oglašajo onemogli junaki »Banke popolare«, ki bi jim številne češke banke v Trstu lahko ysak hip zavile vrat, ogorčenje pa radi nesramnosti, s kojo ta list obrekuje, dasi dobro ve, da se največji tržaški zavodi pri dvigu velikih ylog sklicujejo na odpovedne roke. Treba bo započeti protiakcijo napram tem klevetam. Vodstvo te akcije je naloga slovenskih bank, od kojih končno vendar tudi smemo zahtevati, da se obnašajo Slovonom v prid.

Predavanje g. dr. Karola Ozvalda je bilo precej dobro obiskano. Četudi ni g. Ozvald dober govornik, vsekakor je napravilo njegovo predavanje ugoden vtis na poslušalce. V jako kratkem času nam je razlajal g. predavatelj pomen in bistvo sugestije; za kar so mu pomagale izvrstne primere.

Velika srbofilka demonstracija! V nedeljo zvečer so šli rezervisti na kolodvor. Bill so precej dobre volje in gotovo je, da so zapeli marsikatero po stari navadi. Po dokončani pesni pa so vselej kričali: »Živijo Slovani! Živijo Peter!« To so srbofilci, so si mislili Kišotovi potomci in so jih zasledovali. Ker pa so se jih bali naskočiti, so poklicali na pomoč še nekaj voljakov in z združenimi močmi aretirali vse tiste, ki so čutili v sebi srbofilske bakcile. Pozneje pa se je dognalo, da je bil eden izmed rezervistov Peter in da so iz veselja kričali: »Živijo Peter!« Pač lepa blamaža za nadzorujoče organe.

Tekma. Goriški italijanski footballisti bi morali imeti tekmo s footballisti iz Gradišča. Ker pa so bili gradiščanski footballisti zadržani, so naprosili goriški footballisti Slovence, da bi tekmovali z njimi. Slovinci, dasi popolnoma neprivrženi, so se vseeno spustili z njimi v tekmo. Tekma se je končala z rezultatom 2 : 2; torej zelo ugoden uspeh za Slovence.

Pravljica o zčaju.

Pripoveduje Lipe Figi.

Enkrat je grozil naši deželi silen zčaj. Tisti zčaj se je rodil v Rimu, potem pa se je razširil po celem svetu, po vsem širokem svetu se je razgrinjal njegov smrad iz neštivilnih glav.

Tudi na Kranjsko se je bil priplazil tisti zčaj. Na Kranjskem je imel devet glav, največja je smrdela po žlindri; tudi manjše glave so imele svoje duhove in so razširjale smrad. Bila so v tem zčaju zelo različna mnenja; nekateri se niso zmenili zanj, drugi so se borili proti njemu, mnogo pa jih je bilo, ki so trepetali pred njim in klečali in ga molili kakor boga.

Ko se je bil priplazil na Kranjsko, je napravil veliko škodo. Slovincem je požrl vse učilišče, liberalnim učiteljem draginjske doklade in belo Ljubljano je pomazal s črno-rdečo-rumenim pljunkom. Vkljub temu pa je včasih tulil, da je bel, in je res večkrat izpremenil svojo barvo tako spretno, da je zmotil celo tiste, ki so bili prepričani, da je črn.

Tiste glave — kranjske, štajerske in tudi iz drugih dežel — so se enkrat dvignile in se vzpele do Dunaja. Dunajčani so se bili takrat skregali s prebivalci Belgrada zaradi kamenitega kosa zemlje in zaradi par valov slane vode. Pravzaprav tista zemlja in tista voda ni bila niti Dunajčanov niti Belgradčanov. Toda Belgrajci so se tepli za tisto zemljo in vodo, da preženejo posilavce in volkodlake, ki so bivali v tistem skalovju, se kopali v tistih valovih in prizadevali Belgrajcem in njih sorodnikom veliko skrb. Ko je tedaj zčaj zvedel o tem prepiru, se je izpremenil in je postal bel, da je varal oči. In odprl je svoja žrela — devetero iz Kranjske in še več drugih — in je lajal in rjoval na Dunaju. Dunajčani pa so se ga ustrašili in obšle so jih velike skrbi. Mnogi so se tudi jezili, nekateri so zčaju dali ime »velezidajalec«, kajti to ime je bilo Dunajčanom in okoličanom zelo v rabi.

Nekaj glav je bil poslal zčaj tudi v dvorano pravice in tam je ropotal in razbijal. Ni hče pa ni vedel, kaj hoče in kaj se jezi. Mnogi so mislili z bojaznijo, da hoče požreti tisto devico, ki stoji pred velikim poslopjem, ki mu pravijo parlament, na najlepšem trgu Dunaja. In poglavar tiste hiše se je že pripravljal, da mu žrtvuje tisto devico in tisto hišo in vse skupaj.

Zunaj pa je grozil in razsajal. Dunajčanje so se jezili in kleli, po vseh pivovarnah in pivnicah so govorili o njem in si niso vedeli pomagati.

Takrat pa se je prikazal junak. Ni bil lep, kakor so sicer junaki, toda bil je zvit, Kranjci so rekli, da je Jur; devetkrat Jur, ne samo enkrat. In tisti junak — Dunajčanje so mu rekli Stürgh — si je ogledal zmaja in je poslušal njegovo tuljenje. Nekaj tednov, skoro en mesec je prisluškoval Jur — Stürgh in je končno razumel, kaj hoče neznana zverina. In potem je šel in privlekel veliko vrečo, ki je še dišala po znoju delavcev in je bila krvava od kmečkih žuljev. Na tisti vreči je bilo zapisano s krvavimi številkami: 5.000.000. In glej, tisti junak je zgrabil vrečo z obema rokama, vzdignil jo je, zavil jo v zraku in jo zalučal zčaju v ne-nasitni gobec. Zčaj je odprl žrelo in ham — in. In glej, tedaj se je zgodilo čudo: Zčaj je obrnil svoje glave, zasukal je celo telo in se preko Budimpešte in cele Ogrske vrtil proti Belgradu. In zdaj leži tam in renči proti Belgradu. Toda Belgrajci se ne boje: volkodlakov in psoglavcev se niso bali, ta zčaj pa se jim zdi naravnost smešen. Tudi vedo dobro, in tudi mi vemo, in vsak otrok že ve:

Leži tam in prebavlja tistih pet milijonov. Ko bo vse prebavil dobro in razgrizel in ga bo zopet prijel glad, se bo obrnil in bo zopet režal na Dunajčane, dokler mu zopet ne pade kaj v gobec. Tak je bil ta zčaj od pamtveka. Koliko bo še požrl, kako dolgo bo še strasil? Kdo to ve? Gotovo pa je, da bo enkrat poginil radi svoje lastne požrešnosti.

Nainovejša telefonska in brzojavna poročila.

POSLOVNA ZBORNICA AVSTRIJSKA. OBSTRUKCIJA.

Dunaj, 17. decembra. Na današnji seji poslovske zbornice je prišlo do precej velikih kravalov. Češki narodni socialci so pričeli s tehniško obstrukcijo. Priglasili so se do malega vsi k besedi k poslovniki. Govorili so poslanci Buřival, Exner, Střibny, Fresl, Baxa, Kalina, Stransky in drugi. Poslanec Fresl je v svojem govoru konstatiral, da so se pri žrebanju govornikov izvršile velike goljufije. Vladni pristasi so ogorčeno potestirali proti takemu sumničenju. Prišlo je do velikih kravalov. Ministrski predsednik grof Střirgh je odšel iz zbornice med velikim hrupom. Poslanec dr. Stransky je imenoval falzifikacijo v seznamu govornikov kot pravi zločin. Vsi predlogi narodnih socialcev so bili odklonjeni. Ob četrta 2 popoldne se je začela razprava o zakonu o vojni služnosti. Ko je pričel govoriti poslanec Střölzel, so pričeli reški narodni socialci na vso moč vpiti in razgrajati. Tolkli so po pultih in vpili: To je nasilnost, debata se je pričela z goljufijo. Za Střölzom sta govorila socialisti Liebermann in dr. Renner. Nato je prišel na

vrsto slovenski klerikalec Verstovšek, ki je govoril do osme ure zvečer. Za njim je prišel poslanec Fresl s svojim obstrukcijskim govorom. Izjavil je, da bo govoril najmanj 20 ur. Ob 11. uri ponoči Fresl še vedno govori. Zbornična seja bo trajala gotovo do jutra, ker hočejo vladne stranke obstrukcijo streti.

Dunaj, 17. decembra. Na seji klubovih načelnikov je bilo sklenjeno, da ostane parlament v permanenci, dokler ne bo sprejeta mobilizacijska predloga. Nato pridejo na vrsto poročila imunitetnega odseka; službena pragmatika, poslovnik in proračunski provizorij. Tudi te predloge je treba rešiti.

Dunaj, 17. decembra. Poslanec Šmeral je v imenu čeških socialnih demokratov z ozirom na afero Prochazka vložil na ministrskega predsednika sledečo interpelacijo: 1. Zakaj ni c. kr. vlada takoj kakor hitro je dobila natančne informacije o aferi Prochazka podala javnosti pojasnilo in preprečila razširjenje lažljivih vesti nemškega časopisja, kar je bilo le v škodo Avstrije. 2. Ali je slavna c. kr. vlada z ozirom na to, da je v uradnem komuniqueju priznala, da so bile vse vesti o aferi Prochazka izmišljene, pripravljena polskati krivice, ki so razširjali te zlobne vesti in obenem proti krivcem nastopiti z vsemi sredstvi, ki ji stoji na razpolago po kazenskem zakoniku. 4. Ali je slavna c. kr. vlada pripravljena takoj podati precizne informacije o pregreških, katere je zakrivila srbska armada na mednarodnem pravu in tako preprečiti zopetno razširjanje lažljivih vesti, ki škoduje državi in državnemu gospodarstvu.

POSLOVNA ZBORNICA AVSTRIJSKA.

Budimpešta, 17. decembra. Poslanec Julij Kovacs, proti kateremu se je pred budimpeštansko poroto v ponedeljek pričela razprava, ker je dne 7. junija t. l. streljal na zborničnega predsednika Tiszo, je bil danes oproščen vsake krivde.

MIROVNA KONFERENCA.

London, 17. decembra. Današnja seja mirovne konference je trajala do enajste ure dopoldne, nakar so turški delegati palačo zapustili. Balkanski delegati so ostali v palači in imeli konferenco. Prihodnja seja se vrši v četrtek popoldne. Situacija se presoja skrajno pesimistično. Več delegatov se je izrazilo, da se bodo mirovna pogajanja končala z nadaljevanjem vojne.

ZOPET POMORSKA BITKA MED GRKI IN TURKI.

London, 17. decembra. Listi poročajo, da je danes zopet prišlo pred Dardanelami do pomorske bitke med grškim in turškim brodom. Rezultat bitke še ni znan.

BOJI PRI JANINI.

Atene, 17. decembra. Trdnjava Bizani pred Janino, o kateri so Turki mislili, da je že vsled naravnih utrdb nihče ne more zavzeti, je padla danes v grške roke. Bitka je trajala cel dan. Turki so se po krvavem odporu morali umakniti v Janino.

SRBSKO - AVSTRIJSKI SPOR.

Belgrad, 17. decembra. Tukajšnji politični krogi govore, da bo predložila srbska vlada londonski poslaniški konferenci nov načrt glede rešitve avstrijsko - srbskega spora. Po tem načrtu bi srbska vlada, ki se hoče na vsak način podvreči nasvetom velesil, prosila angleško vlado, naj ona za toliko časa okupira pristanišča Drač in Lješ, dokler avstrijsko-srbski spor ne bo popolnoma rešen.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Mali oglasi.

Meblovana soba s posebnim vvhodom se ceno odda. Vpraša se Emonska cesta št. 2.

Ugodna prilika! Pristne perzijske preproge, vseh velikosti, primerne kot božično ali novoletno darilo so po jako nizkih cenah na prodaj pri špediciji in komisijski del. družbi »Balkan« v Ljubljani, Dunajska cesta 33. (Telefon št. 100.)

Zlata ura s tremi zlatimi pokrovi se za 65 K prodaja, na Sv. Petra nasipu št. 3.

2.200 kg krompirja lepega je za prodati. Vpraša se pri kuharici na Karlovski cesti št. 7, Ljubljana, v mestni ubožnici.

Lepa in dobra jabolka

razpošilja proti povzetju od 20 kg naprej, po 12—30 vln. kg

ANDREJ OSET, posestnik Tolsti vrh, pošta Guštanj, Koroško.

Največjo izbiro razglednic za praznike od 2 vinarja naprej priporoča Marija Tičar Ljubljana, Sv. Petra c. nasproti »Zlate kaplje«.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. Najnižje cene.

Naifnejši ŠPIRIT
iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veletrgovarja 250
M. ROSNER Co.
v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

Brzjavka.
V italijanski kuhinji
hotela pri Maliču nasproti glavne pošte
se dobe vsak dan asortirane morske ribe. Vina samo iz najboljših kleti in sicer: brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vino po 72 v liter za družine na dom postavljeno itd.

Teodor Kunc
Prešernova ulica 5
I. nadstropje.
Damski modni salon
za angleška in francoska dela se priporoča.

FR. P. ZAJEC
Ljubljana Stari trg 9 Ljubljana
priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesionirani optik in strokovnjak svoj optični zavod.

Daljnogled, toplotmere, in zrakomere vseh vrst.
Očala, ščipalniki natančno po zdravniškem receptu.
Cenike pošiljam na zahtevo zastoj in poštne prosto.

VUDROVA TOVARNA PRAMENI - DRAGA-VIA.
JUHNI PRIDATEK
JUHNE KONZERVE
OTROŠKA MOKRA
SUMECI LONBONI
VUDROVA žilna hana

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine
H. SUTTNER
Ljubljana, Mestni trg št. 25.
Lastna potokolirana tovarna ur v Švici.
Tovarniška znamka
„IKO“
Cenik zastoj in poštne prosto.

!! Sijajna zmaga !!
v damskih raglanih.
Ravnokar dospelo čez 2000 komadov 135 cm dolgih od 20 K naprej, kateri so stali preje od 40—60 K.
Istotako znižane cene za gospode raglanov, zimskih sukenj in oblek.
„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

Pozor! Pozor!
Kdor hoče imeti lepo
električno razsvetljavo,
naj se oglasi pri zastopniku
Francu Železniku,
v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, I. nadstr.
Največja in najcenejša zaloga električnih
„Ergo Wolfram“ žarnic.

! Pozor trgovci !
Od danes naprej se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dolenca, v Prešernovi ulici
pod tovarniško ceno.

Najcenejši nakup božičnih in novorojstvenih daril.
Juvel, zlatina, srebrnina in razne ure. Vsakovrstna nova dela in popravila izvršujem v lastni delavnici. Blago samo prve vrste. Najnižje cene.
LUD. ČERNE
juvelir, trgovec z urami ter zaprišeni sodni cenilec
Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.
Ceniki zastoj.

Krojaštvo
Ivan Kersnič
v Ljubljani 249
Sv. Petra cesta št. 32, I. nad.
(poleg kavarne „Avstrija“)
najnovejše mode, solidno delo, zmerne nizke cene, znano pohvalna postrežba.

Ozirajte se na tvrdke, ki oglašajo v „Dnevu“.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.
Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.
Ustanovljeno leta 1900.
Odlikovani:
Pariz 1905 I., London 1905.
Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudo priporočam največjo zalogo krasnih nagrobnih vencev in trakov z napisi.
Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.
Cene brez konkurence.
FR. IGLIČ Ljubljana, Mestni trg št. 11-12

Razglas.
Podpisani mestni magistrat daje v smislu razpisa c. kr. deželnega predsedstva z dne 14. t. m. št. 3905/pr. občinstvu nastopno na znanje:
Vse železniške proge so zasedle vojaške straže.
Le-te imajo povelje, da ustavijo in aretujejo vsakogar, kdor bi se potikal v bližini železniške proge, odnosno po njej hodil, ne da bi se zamogel zadostno izkazati, ter da rabijo orožje proti vsakomur, ki bi v svrhu preprečenja aretacije hotel pobegniti, odnosno ne bi obstal na prvi poziv: „Halt! wer da?“
Mestni magistrat v Ljubljani,
dne 14. decembra 1912.
Zupan:
Dr. Ivan Tavčar l. r.

Zimsko perilo
volnene srajce, spodnje majice in hlače, pleteni telovniki, nogavice, dokolenice, rokavice, gamaše, kožuvinaste čepice, snežne čepice, ščitnike, kolenogrelce, trebuhogrelce, žilogrelce in druge predmete za gospode
priporoča
modna trgovina za gospode:
P. Magdič, Ljubljana
nasproti glavne pošte.

BOŽIČNA DARILA.
Ceneje kakor od vsake razprošaje.

Briljant prstane (prave Ia)	od K 15.— naprej	14-kar. zlate damske ure	od K 20.— naprej
Diamant prstane	od K 10.— naprej	14-k. zlate dam. ure z briljanti	od K 48.— naprej
14-kar. zlate prstane	od K 3'50 naprej	14-k. zlate dam. ure z diamanti	od K 28.— naprej
Briljant uhani	od K 60.— naprej	14-kar. zlate damske verižice	od R 19.— naprej
14-kar. zlati uhani	od K 3'50 naprej	14-kar. zlate damske collier	od K 9.— naprej
14-kar. zlate zapestnice	od K 18.— naprej	14-kar. zlate moške verižice	od K 19.— naprej
14-kar. zlate zapestnice z uro	od K 80.— naprej	14-kar. zlate moške ure	od K 40.— naprej
Srebrne zapestnice z uro	od K 18.— naprej	14-k. zlate moške ure z 2 pok.	od K 60.— naprej
Srebrna tula ura	od K 20.— naprej	itd. itd.	

Velikanska zaloga ur, verižic iz zlata, srebra, jekla in nikla, kakor vseh drugih v mojo stroko spadajočih predmetov, pariške marmornate ure itd.
Moje cene so tako nizko postavljene, da največji konkurenci klubujem in nudim mojim cenj. odjemalcem največje in najboljše jamstvo.
H. Suttner Glavna in razpošiljalna trgovina Glavni trg št. 25
Podružnica in delavnica Sv. Petra cesta št. 8.
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici. Tovarniška znamka „IKO“.
Edino zastopstvo za Kranjsko tovarne „ZENITH“.